

En la tercera setmana de novembre de l'any 1895, s'instal·là sobre Londres una espessa boira groga.

Des d'aquell dilluns fins al dijous, no sé si fou possible, alguna vegada, veure la silueta de les cases d'enfront des de les nostres finestres de Baker Street.

Holmes havia passat el primer dia fent l'índex del seu enorme quadern de notes. El segon dia i el tercer s'havia ocupat, pacientment, d'un tema que havia esdevingut una afecció recentment: la música de l'edat mitjana.

Però quan, després de desarrimar les cadires del desdjuní, per quarta vegada, vérem que el greixós i pesant remolí marró encara ens rondava i es condensava en gotes olioses sobre els vidres de les finestres, la naturalesa impacient i activa del meu company no pogué resistir més aquesta existència grisa.

Holmes anava d'un costat a l'altre de la sala d'estar desasossegadament, amb una energia reprimida, febril, mossegant-se les ungles, donant colpets als mobles i impacientant-se per la inacció:

—¿No hi ha res interessant en el periòdic, Watson?
—preguntà.

Jo sabia que «res interessant» per a Holmes volia dir alguna cosa d'interés criminal. Hi havia les notícies d'una revolució, d'una possible guerra i d'un canvi imminent de govern.

Però, aquestes coses no entraven en l'horitzó del meu company. Jo no veia res anunciat que se semblara a un crim que no fóra vulgar i va.

Holmes gemegà i continuà deambulant nerviós:

—El criminal de Londres és, ben segur, un individu poc espavilat —digué amb la veu queixosa del caçador al qual li ha fallat la caça—. Mire per aquesta finestra, Watson. Veja

com apareixen les siluetes, es veuen dèbilment i després desapareixen una altra vegada en la boira. El lladre o l'assassí podrien vagar per Londres en un dia així com el tigre ho fa per la jungla, invisibles fins que ataquen i aleshores només evidents per a la víctima.

—Hi ha hagut nombrosos robatoris insignificants —vaig dir jo.

Holmes féu un estufit de menyspreu:

—Aquest escenari gran i llòbrec està fet per a coses millors —digué—. Tenen sort en aquesta comunitat que jo no siga un criminal.

—Sí que és veritat —vaig dir de tot cor.

—Imagine's que jo fóra Brooks o Woodhouse, o qualsevol dels cinquanta homes que tenen bones raons per a llevar-me la vida: ¿Quant de temps sobreviuria la meua pròpia persecució? Un avís, una cita falsa i tot s'acabaria. Tenen sort de no tindre dies de boira en els països llatins —els països de l'assassinat—. ¡Per Júpiter! Per fi ve alguna cosa per a trencar la nostra monotonia inerta.

Era la criada amb un telegrama. Holmes l'obrí i esclatà de riure:

—¡Vaja, vaja! ¿Què deu passar? —digué—. El meu germà Mycroft està a punt de vindre.

—¿Per què no? —vaig preguntar.

—¿Per què no? És com si algú es trobara un tramvia per un camí rural. Mycroft té els seus rails i només corre sobre ells. El seu allotjament al Pall Mall, el club Diògenes, Whitehall, aquest és el seu circuit. Només ha estat ací una vegada. ¿Quin cataclisme pot haver-lo descarrilat?

—¿No ho explica?

Holmes em lliurà el telegrama del seu germà:

He de veure't en relació a Cadogan West. Vaig de seguida.

MYCROFT

—¿Cadogan West? He sentit el nom...

—No em recorda ningú. ¡Però que Mycroft aparega així, d'aquesta forma tan irregular! Seria més probable que un planeta se n'isquera de la seua òrbita. A propòsit, ¿sap què fa Mycroft?

Jo recordava vagament una explicació de l'època de l'aventura de l'intèrpret grec:

—Em va dir que ell tenia un càrrec menor al govern britànic.

Holmes deixà anar una rialleta.

—Jo no el coneixia a vosté tan bé en aquells dies. Hem de ser discrets quan parlem d'assumptes d'estat importants. Té raó en pensar que treballa per al govern britànic. També tindria raó, en certa manera, si diguera que, de tant en tant, ell és el govern britànic.

—¡Estimat Holmes!

—Sabia que el sorprendria. Mycroft guanya quatre-centes-cinquanta lliures a l'any, és un subordinat, no té cap classe d'ambició, no vol rebre distincions ni títols, però és l'home més indispensable del país.

—¿I això?

—Bo, la seua situació és única. Se l'ha feta per a ell. No ha hagut abans res de semblant, ni n'hi haurà una altra vegada. Té el cervell més metòdic i ordenat, amb la capacitat més gran per a emmagatzemar fets, que ningun home vivent. Els mateixos grans poders que jo he dedicat a la detecció del crim, ell els ha usats per a aquest negoci particular. Li passen les conclusions de tots els departaments i ell és la borsa central, la cambra de compensació que fa el saldo. Tots els altres són especialistes, però l'especialitat de Mycroft és l'omnisciència. Supposem que un ministre necessita informació sobre un punt que implica a la marina, l'Índia, el Canadà i la qüestió bimetàl·lica. El ministre podria aconseguir els informes separats dels diversos departaments sobre cada aspecte, però només Mycroft pot tractar-los tots alhora i dir, improvisadament,

com afectaria cada factor a l'altre. Començaren usant-lo com un atall, un avantatge. Ara ha esdevingut imprescindible. En eixe gran cervell tot està arxivat i pot ser entregat en un moment. La seua veu ha decidit la política nacional repetidament. Viu en ella. No pensa en cap altra cosa excepte quan, a manera d'exercici intel·lectual, s'humanitza quan jo el visite per demanar-li que m'aconselle sobre un dels meus petits problemes. Però, siga com siga, Júpiter baixarà avui. ¿Què dimonis voldrà dir això? ¿Qui és Cadogan West i què té a veure amb Mycroft?

—¡Ja ho tinc! —vaig cridar mentre em llançava sobre el munt de periòdics desordenats que hi havia al sofà—. Sí, sí. Ací està ell. ¡Efectivament!, Cadogan West era el jove que trobaren mort al metro el matí del dimarts.

Holmes es redreçà amb atenció, amb la pipa a mig camí dels llavis:

—Açò deu ser seriós, Watson. Una mort que ha fet que el meu germà altere els seus hàbits no pot ser corrent. Però, ¿què diantre pot tenir-hi a veure? El cas no tenia característiques especials que jo recorde. Aparentment, el jove havia caigut del tren i s'havia matat. No li havien robat i no hi havia cap motiu especial per a sospitar violència. ¿No és així?

—Hi ha hagut una investigació —vaig dir— i han aparegut moltes dades noves. Mirant-ho amb més detenció, diria que fou un cas curiós de veritat.

—Si jutgem per l'efecte sobre el meu germà, crec que ha de ser extraordinari —Holmes s'arrupí en la butaca—. Ara, Watson, vegem els fets.

—El nom de l'home era Arthur Cadogan West. Tenia vint-i-set anys, era solter i administratiu de l'arsenal de Woolwich.

—Treballant per al govern. ¡Ací hi ha la connexió amb el meu germà Mycroft!

—West se n'anà sobtadament de Woolwich la nit del di-lluns. La seua promesa, la senyoreta Violet Westbury, el veié,

per última vegada, aquella vesprada. Ell la deixà de sobte en la boira cap a les set i mitja. No hi hagué cap baralla entre ells i ella no pot donar cap raó de l'acció. La pròxima cosa que saberen d'ell fou quan un ferroviari, que li deien Mason, trobà el cos mort fora mateix de l'estació d'Aldgate, al metro de Londres.

—¿Quan?

—Trobaren el cos a les sis del matí del dimarts. Estava estés a prou distància dels rails de mà esquerra de la via segons es va cap a l'est, en un punt prop de l'estació, on la via emergeix del túnel que travessa. El cap estava molt esclafat, una ferida que podria, ben bé, haver estat causada per una caiguda del tren. El cos només podia haver caigut sobre la via d'eixa manera. Si l'hagueren arrossegat avall des d'un carrer veí, hauria d'haver passat les barreres de l'estació, on sempre hi ha un revisor dret. Eixe punt sembla cert del tot.

—Molt bé. El cas està prou definit. L'home, mort o viu, o caigué o fou tirat del tren. Açò ho tinc clar. Continue.

—Els trens que travessen les vies al costat de les quals es va trobar el cos són els que van d'oest a est, i són només uns del metro i els altres provinents de Willesden i els enllaços exteriors. Podem afirmar, amb seguretat, que aquest jove, quan trobà la mort, viatjava en aquesta direcció a una hora avançada de la nit, però és impossible afirmar en quin punt pujà al tren.

—El seu bitllet ho indicaria, naturalment.

—No tenia cap bitllet en les butxaques.

—¿Cap bitllet? Caram, Watson, això és realment molt singular. Segons la meua experiència, no és possible arribar a l'andana del metro sense ensenyar el bitllet. Per això, el jove en tenia probablement un. ¿Li'l llevaren per amagar l'estació d'on venia? És possible. ¿O li caigué en el vagó? Açò últim també és possible. Però, el detall té un interès especial. ¿Deien que no hi havia cap senyal de robatori?

—Aparentment no. Ací hi ha una llista de les seues per-

tinences. La seua cartera contenia dues lliures i setanta-cinc penics. També portava un talonari de xecs de la sucursal de Woolwich del *Capital and Counties Bank*. Amb açò, establien la seua identitat. També hi havia dos bitllets de primer pis preferent per al teatre de Woolwich, datats per a aquella mateixa vesprada. Així mateix, hi trobaren un paquetet de documents tècnics.

Holmes féu una exclamació de satisfacció:

—¡Per fi ho tenim, Watson! el govern britànic, l'arsenal de Woolwich, els documents tècnics, el meu germà Mycroft. La cadena està completa. Però ara arriba, si no m'equivoque, a dir-nos-ho ell mateix.

Un instant després, feren passar a l'estança la silueta alta i robusta de Mycroft Holmes.

A la seua constitució corpulenta i massissa, s'hi veia una indicació d'inèrcia física inculta, però, per damunt d'aquesta constitució pesada, hi havia col·locat un cap amb un front tan autoritari, uns ulls enfonsats de color gris-acer tan vius, uns llavis tan fermes i una expressió tan subtil que, després de la primera mirada, s'oblidava el cos gras i es recordava únicament la ment dominant.

Als seus talons, venia el nostre vell amic Lestrade, de Scotland Yard, prim i auster. La gravetat de les dues cares anunciava una recerca de pes. El detectiu encaixà la mà sense dir res. Mycroft Holmes es llevà l'abric amb dificultat i es deixà anar sobre una butaca:

—Un assumpte molt enfadós, Sherlock —digué—. Em desagrada moltíssim alterar els meus hàbits, però els poders actuals no admetien una negativa. Amb la present situació de Siam, és molt inconvenient que me'n vaja de l'oficina. Però, és una crisi greu. Mai no he vist el primer ministre tan alterat. Pel que fa a l'Almirallat, brunzeix com un rusc bolcat. ¿Has llegit el cas?

—Ho acabem de fer. ¿Què eren els documents tècnics?

—¡Ah, ací està la qüestió! Per sort, no s'ha publicat. La

premsa estaria furiosa si se n'haguera assabentat. Els documents que aquest malaurat jove tenia en la butxaca eren els plànols del submarí Bruce-Partington.

Mycroft Holmes parlava amb una solemnitat que manifestava el seu sentit de la importància del tema. El seu germà i jo estàvem asseguts expectants:

—Segurament, n'has sentit parlar. Em pensava que tots n'havien sentit parlar.

—Només de nom.

—La seua importància no és exagerada. Ha estat el secret governamental més zelosament guardat de tots. Creume si et dic que la guerra naval esdevé impossible dins del radi d'acció d'un submarí Bruce-Partington. Fa dos anys es va desviar d'amagat una suma molt gran del pressupost de l'Estat per a invertir-la en l'adquisició del monopoli de l'invent. S'han fet tots els esforços possibles per mantenir-ho en secret. Els plànols, que són extremadament complicats i comprenen unes trenta patents separades, cadascuna de les quals és essencial perquè funcione el conjunt, es guarden en una caixa forta de màxima seguretat en una oficina confidencial al costat de l'arsenal, amb portes i finestres a prova de lladres. Els plànols no s'havien de traure de l'oficina sota cap circumstància concebible. Si l'enginyer en cap de l'armada desitjava consultar-los, inclús ell es veia obligat a anar a l'oficina de Woolwich amb aquesta finalitat. I no obstant això, heus ací que els trobem en les butxaques d'un administratiu subaltern en el cor de Londres. Des del punt de vista oficial, és senzillament horrible.

—Però, ¿els heu recuperats?

—¡No, Sherlock, no! Ací està l'espina. No els hem recobrats. Retiraren deu documents de Woolwich. N'hi havia set en les butxaques de Cadogan West. Els tres més importants han desaparegut —robats o esfumats—. Has de deixar-ho tot, Sherlock. No faces cas dels teus habituals trencaclosques policíacs de mala mort. Açò és un problema internacional vi-

tal que has de resoldre. ¿Per què va prendre els documents Cadogan West, on són els que falten, com va morir, com va arribar el seu cos al lloc on el trobaren, com pot esmenar-se el mal? Troba una resposta per a totes aquestes preguntes i hauràs fet un bon servici al teu país.

—¿Per què no ho resols tu mateix, Mycroft? Pots fer-ho igual que jo.

—Possiblement, Sherlock. Però és una qüestió d'aconseguir detalls. Dóna'm els detalls i, des d'una butaca, et tornaré una opinió experta excel·lent. Però, córrer d'ací d'allà, interrogar els guàrdies del ferrocarril i posar-se en terra cap per avall amb una lupa a l'ull, no és el meu ofici. No, tu ets l'únic que pot aclarir l'assumpte. Si et fa goig de veure el teu nom en la pròxima llista de distincions...

El meu amic somrigué i va dir que no amb el cap:

—Jo jugue al joc pel joc —digué—. Però és segur que el problema presenta alguns punts d'interés i m'encantarà examinar-lo. Alguns fets més, per favor.

—He apuntat els més essencials en aquest full de paper junt amb algunes adreces que et serviran. L'actual guardià oficial dels documents és el famós expert del govern, Sir James Walter, les condecoracions i distincions del qual omplien dues línies d'un diccionari biogràfic. Ha envellit en el servei, és un cavaller, un invitat afavorit en les cases més distingides i, sobretot, un home el patriotisme del qual està per damunt de tota sospita. És un dels dos que tenen clau de la caixa forta. He d'afegir-hi que els documents estigueren en l'oficina sense cap dubte durant les hores de treball del dilluns i que Sir James se n'anà a Londres cap a les tres, i s'endugué la clau amb ell. Estigué en casa de l'almirall Sinclair, a Barclay Square, durant tota la vesprada en què ocorregué aquest incident.

—¿S'ha comprovat el fet?

—Sí. El seu germà, el coronel Valentine Walter, ha donat fe de l'eixida de Woolwich i l'almirall Sinclair de l'arribada a Londres. Així, doncs, Sir James ja no és un factor directe del problema.